

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра комп'ютерної фізики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

Антон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛЬНІ РОЗДІЛИ З МАТЕМАТИКИ

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	10 Природничі науки
спеціальність	105 Прикладна фізика та наноматеріали
освітня програма	«Комп'ютерна фізика»
вид дисципліни	обов'язкова
навчально – науковий інститут	комп'ютерної фізики та енергетики

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою навчально-наукового інституту комп'ютерної фізики та енергетики

30 червня 2020 року, протокол № 6-2/20

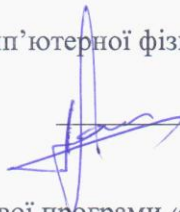
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Нємченко Костянтин Едуардович, доктор фізико-математичних наук, професор

Програму схвалено на засіданні кафедри комп'ютерної фізики

Протокол від 25 червня 2020 року № 6-3/20

Завідувач кафедри комп'ютерної фізики

Костянтин НЕМЧЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо – наукової програми «Комп'ютерна фізика»

Гарант освітньо – наукової програми «Комп'ютерна фізика»

Костянтин НЕМЧЕНКО

Програму погоджено методичною комісією навчально-наукового інституту комп'ютерної фізики та енергетики

Протокол від 30 червня 2020 року № 6/20

Голова методичної комісії ННІ КФЕ

Ольга ЛІСІНА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Спеціальні розділи з математики» складена відповідно до освітньо – наукової програми підготовки магістра «Комп’ютерна фізика» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 105 Прикладна фізика та наноматеріали.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення та оволодіння сучасними математичними методами фізики

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є практичне застосування сучасних математичних методів фізики для розв’язування задач; створення математичної бази фізичних досліджень.

1.3. Кількість кредитів 5

1.4. Загальна кількість годин 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
90 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання: В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні поняття, теоретичні положення і методи вищої алгебри, алгоритмів обробки даних, функціонального аналізу

вміти: вибирати математичні методи вищої алгебри, алгоритмів обробки даних, функціонального аналізу для розв’язання математичних і фізичних задач, дослідження фізичних систем та набути навичок самостійного використання і вивчення літератури з математичних дисциплін

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальна теорія систем лінійних рівнянь

Тема 1. Вступна лекція

Проводяться основні проблеми сучасної фізики для вирішення яких необхідно вивчати додаткові глави математики.

Тема 2. Метод найменших квадратів

Метод найменших квадратів розглядається як один з методів регресії, як узагальненого методи перевірки гіпотез

Тема 3. Використання МНК для лінійної, квадратичної, експоненціальної та інших інтерполяцій.

Основні рівняння для апроксимації експериментальних даних найпростішими аналітичними функціями.

Тема 4. Перевизначені системи лінійних рівнянь

Основні ідеї рішення систем рівнянь, в яких число рівнянь перевищує кількість невідомих.

Тема 5. Розв'язок систем лінійних рівнянь довільної розмірності

Строгий підхід для вирішення систем рівнянь, в яких число рівнянь не збігається з числом невідомих.

Тема 6. Недовизначені системи лінійних рівнянь

Як окремий випадок попереднього викладу, розглядаються основні ідеї для вирішення систем рівнянь, в яких число невідомих перевищує кількість рівнянь.

Розділ 2. Використання теорії лінійних просторів в обробці даних

Тема 7. Недекартові базиси в обробці даних

Поняття недекартових базисів в просторах малої розмірності, які застосовуються при обробці одновимірних сигналів.

Тема 8. Дискретні перетворення. Спектральна теорема в довільних дискретних перетвореннях

Поняття дискретних перетворень базису. Оператори-проектори. Приклади застосування спектральної теореми

Тема 9. Дискретні перетворення та фільтрація даних

Найпростіші віконні фільтри в емпіричному підході. Принципи розробки фільтрів.

Фільтри низької частоти. Фільтри високої частоти.

Тема 10. Дискретні перетворення Фур'є

Поняття дискретних перетворень Фур'є. Поняття швидких перетворень Фур'є. Перетворення Фур'є на обмеженому дискретній просторі.

Тема 11. Загальні перетворення Фур'є

Інтегральні перетворення Фур'є. Спектральна теорема для інтегральних перетворень.

Тема 12. Перетворення Лапласа

Поняття перетворень Лапласа. Принципи операційного числення. Найпростіші приклади образів і прообразів. Рішення систем неоднорідних диференціальних рівнянь

Розділ 3. Елементи стохастичної теорії

Тема 13. Функції розподілу випадкових величин

Поняття випадкових процесів. Функції розподілу випадкових величин.

Тема 14. Використання елементів стохастичної теорії у фізиці

Питання про контраст. Питання про послідовні процеси

Тема 15. Теорія випадкових блукань

Найпростіші задачі на випадкові блукання з рівної і нерівної ймовірністю

Тема 16. Дифузійна задача та випадкові блукання

Задача про випадкові блукання в континуальному термодинамічному випадку.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
Розділ 1. Загальна теорія систем лінійних рівнянь												
Тема 1. Вступна лекція	7	1	1			5						
Тема 2. Метод найменших квадратів	9	2	2			5						
Тема 3. Використання МНК для лінійної, квадратичної, експоненціальної та інших інтерполяцій.	9	2	2			5						
Тема 4. Перевизначені системи лінійних рівнянь	9	2	2			5						
Тема 5. Розв’язок систем лінійних рівнянь довільної розмірності	9	2	2			5						
Тема 6. Недовизначені системи лінійних рівнянь	9	2	2			5						
Разом за розділом 1	52	11	11			30						
Розділ 2. Використання теорії лінійних просторів в обробці даних												
Тема 7. Недекартові базиси в обробці даних	7	1	1			5						
Тема 8. Дискретні перетворення. Спектральна теорема в довільних дискретних перетвореннях	9	2	2			5						
Тема 9. Дискретні перетворення та фільтрація даних	9	2	2			5						
Тема 10. Дискретні перетворення Фур’є	9	2	2			5						
Тема 11. Загальні перетворення Фур’є	9	2	2			5						
Тема 12. Перетворення Лапласа	9	2	2			5						
Разом за розділом 2	52	11	11			30						

Розділ 3. Елементи стохастичної теорії												
Тема 13. Функції розподілу випадкових величин	11	2	2			7						
Тема 14. Використання елементів стохастичної теорії у фізиці Задача про контраст. Задача про послідовні процеси	11	2	2			7						
Тема 15. Теорія випадкових блукань	12	2	2			8						
Тема 16. Дифузійна задача та випадкові блукання	12	2	2			8						
Разом за розділом 3	46	8	8			30						
Усього годин	150	30	30			90						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступне практичне заняття.	1
2	Метод найменших квадратів	2
3	Використання МНК для лінійної, квадратичної, експоненціальної та інших інтерполяцій.	2
4	Розв'язання перевизначених систем лінійних рівнянь	2
5	Розв'язок систем лінійних рівнянь довільної розмірності	2
6	Розв'язання недовизначених систем лінійних рівнянь	2
7.	Перетворення у недекартових базисах	1
8	Дискретні перетворення.	2
9	Фільтрація даних	2
10	Дискретні перетворення Фур'є	2
11	Загальні перетворення Фур'є	2
12	Перетворення Лапласа	2
13	Функції розподілу випадкових величин	2
14	Задача про контраст. Задача про послідовні випадкові процеси	2
15	Елементарні задачі з випадкових блукань	2
16	Розв'язок дифузійної задачі	2
	Разом	30

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Засвоїти основні ідеї, викладені під час вступного практичного заняття.	5
2	Розв'язати певну низку задач з методу найменших квадратів	5
3	Навчитися використовувати МНК для лінійної, квадратичної, експоненціальної та інших інтерполяцій.	5

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Немченко К.Е. Аналитическая геометрия. – М.: Эксмо, 2007. – 352 с.
2. Немченко К.Е. Аналітична геометрія. – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2012. – 272 с.
3. Немченко К.Е. Аналітична геометрія. Схеми, таблиці та задачі. – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2007. – 64 с.
4. Беклемишев Д.В. Курс аналитической геометрии и линейной алгебры. – М.: Наука, 1987. – 320 с.
5. Ефимов Н.В. Краткий курс аналитической геометрии. – М.: Наука, 1975. – 272 с.
6. Ильин В.А., Позняк Э.Г. Аналитическая геометрия. – М.: Наука, 1971. – 232 с.
7. Ильин В.А., Позняк Э.Г. Линейная алгебра. – М.: Физматлит, 2001. – 272 с.
8. Кострикин А.И. Введение в алгебру. Основы алгебры. – М.: Физматлит, 2001. – 272 с.
9. Кострикин А.И. Введение в алгебру. Линейная алгебра. – М.: Физматлит, 2001. – 368 с.
10. Курош А.Г. Курс высшей алгебры – М.: Наука, 1968. – 432 с.
11. Мальцев А.И. Основы линейной алгебры. – М.: Наука, 1970. – 400 с.
12. Придатченко Ю.В., Львов В.А. Алгебра для фізиків: вектори і координати: Навч. посібник. – Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2002. – 87 с.

Допоміжна література

13. Александров П.С. Лекции по аналитической геометрии. – М.: Наука, 1968. – 912 с.
14. Гельфанд И.М. Лекции по линейной алгебре. – М.: Наука, 1971. – 272 с.
15. Ефимов Н.В., Розендорн Э.Р. Линейная алгебра и многомерная геометрия. – М.: Наука, 1970. – 528 с.
16. Кострикин А.И. Введение в алгебру – М.: Наука, 1977. – 496 с.
17. Кострикин А.И., Манин Ю.И. Линейная алгебра и геометрия– М.: Наука, 1986. – 309 с.
18. Ланкастер П. Теория матриц. – М.: Наука, 1982. – 272 с.
19. Постников М.М. Аналитическая геометрия. – М.: Наука, 1979. – 336 с.
20. Постников М.М. Линейная алгебра и дифференциальная геометрия. – М.: Наука, 1979. – 336 с.
21. Хорн Р., Джонсон Ч. Матричный анализ: Пер. с англ.. – М.: Мир., 1989. – 655 с.

в) збірники задач:

22. Беклемишева Л.А., Петрович А.Ю., Чубаров И.А. Сборник задач по аналитической геометрии и линейной алгебре. – М.: Наука., 1987. – 496 с.
23. Бутузов В.Ф., Крутицкая Н.Ч., Шишкин А.А. Линейная алгебра в вопросах и задачах. – М.: Физматлит., 2002. – 248 с.
24. Икрамов Х.Д. Задачник по линейной алгебре. – М.: Наука., 1975. – 320 с.
25. Клетеник Д.В. Сборник задач по аналитической геометрии. – М.: Наука., 1972. – 240 с.
26. Кострикин А.И. Сборник задач по алгебре. – М.: Физматлит., 2001. – 464 с.
27. Моденов П.С., Пархоменко А.С. Сборник задач по аналитической геометрии. – М.: Наука., 1976. – 384 с.
28. Проскуряков И.В. Сборник задач по линейной алгебре. – М.: Наука., 1974. – 384 с.
29. Фаддеев Д.К., Соминский И.С. Задачи по высшей алгебре. – СПб.: Издательство «Лань», 2004. – 288 с.
30. Цубербиллер О.Н. Задачи и упражнения по аналитической геометрии. – М.: Наука., 1970. – 336 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://matphys.rpd.univ.kiev.ua/downloads/courses/angem/AGLA.pdf>
2. <http://matphys.rpd.univ.kiev.ua/downloads/courses/angem/AGLA.pdf>
3. http://matphys.rpd.univ.kiev.ua/downloads/courses/angem/Metod_AGLA_1.pdf
4. http://matphys.rpd.univ.kiev.ua/downloads/courses/angem/Metod_AGLA_2.pdf
5. http://matphys.rpd.univ.kiev.ua/downloads/courses/angem/Metod_AGLA_3.pdf